

Szondolat

Szerkeszti: Kemenes Lajos

Tartalom:

Három csepp keserü orvosság. ▲
Pista bá' a nagyminiszter. ▲ Bárczy
millió villaüzlete. ▲ Külföldi
cikk P. Bangháról. ▲ Palota-
forradalom a Sósfürdőben.
▲ Hogyan gyászol Budapest?

Megjelenik hetenként.

Budapest, 1920. június
hó 17. ▲ II. évfolyam
25. szám. ▲ Előfize-
tési díj $\frac{1}{4}$ évre:
50 korona.

♦ Kiadja a ♦
Központi
Sajtóvál-
alat
R. T.

Szombat

JARDIN DE PARIS

Az előkelő világ szolid szórakozóhelye. Csupa elsőrendű bel- és külföldi attrakció. Arnyas kert. Elsőrendű konyha. Speciális uzsonnák.

FŐVÁROSI CIRKUSZ VÁROSLIGET.

Telefon 107-46.

Igazgatóság: Könyöt Sándor és Társa.

Este fél 8 órakor. Délután 4 órakor.

Szenzációs békeműsor.

4 Umann, Frank Eders és a Halálmegvető? Jegyek az összes jegyirodáknak kapható.

Scala Színház

Angol Park mellett

Minden este 7 órakor Péchy Erzs, dr. Székely-hidy, Galetta és Gyárfás Dezső föléptével: Szép Heléna. Vasárnap délután 4 órakor Pünkösdi rózsza.

Hansa cigarettahüvely vattával

HANSA CIGARETTAPAPIR

Gyártja:

NOVEMBER JENŐ

Budapest, II., Lövőház-u. 22/a. Telefon: 175-42.

MOZIT

akar berendezni villany-
mészfény- vagy acetilénre ?

Kérjen árajánlatot
Hatschek és Farkas
kinematografiai szaküzletől
Bpest, Károly-körut 26.

Filmkölesőző! TELEFONSZÁM: 142-78.

BECSÜLETTEL A HAZÁÉRT!

Szerkeszti:
PILCH JENŐ

MOVE KÖNYVTÁR

Igazgató:
Szombathy
Kálmán.

Első szám. **A NAGY PER.** Irta Stocker Antal kuriai bíró. Tartalma: Cserny és társai bűntígye, Ferry, Borhy és Menkina cseendőrtisztek, a két Hollán, dr. Berend, Szigeti, Madarász és Dobsa meggyilkolása. A törvényszék ítéletének és indokolásának teljes közlése. **Ára 16 K.** Kapható lapunk kiadóhivatalában, IV., Gerlóczy-utca 11

Hirdetéseket

a Nemzeti Ujság, Uj Nemzedék, Uj Lap, Gondolat, Képes Krónika és Neue Post-ra felvesz a kiadóhivatal, Budapest, IV., Gerlóczy-utca 11. sz. és a könyvkereskedésünk IV., Duna-utca 6. (Klotild-palota, Belvárosi kávéház mellett.)

KERTMOZI (Városligeti fasor és Aréna-ut sarkán.)

Nagystíliú új műsor!

Töviskoszoru

Egy leány kálváriája 4 felv.-ban. A főszerepben: Carola Toelle. Előadások este 7/9 és 10 órakor.

TIVOLI MOZGÓ

VI., Nagymező-utca 8. Műsor jun. 21-23-ig

Gyurkovics lányok és Cosfa Negra kincse.

Junius 24-27-ig

Gaumont filmszenzáció: A SZENT BÜN.

Előadások naponta 1/5, 1/27 és 1/29 órai kezdettel.

OMNIA

Mozgóképpalota

VIII. ker., József-körut 31. sz.

Előadások kezdete naponta d. u. 4, 6 és 8 órakor. Hetenként változatos új műsor.

A keresztény magyarság nagybankja

a

Magyar Nemzeti Gazdasági Bank

ideiglenes helyisége

IV., Gerlóczy-u. 11. I. em.

Előad betéteket folyó-
számlán és takaré-
pénztári könyvecskére.

Részvények ára 105.— kor.
darabonként

Szondolat

Három csepp keserű orvosság

Hogy van a kormány? Őszintén szólva, sohase lehet tudni, hogy érzi magát tulajdonképpen. Reggeltől estig, estétől reggelig hirtelen megváltozik az állapota és az orvosai, kik a betegágyánál állnak, ilyenkor bulletinokat adnak ki, mint nevezetességeknél szokás: „A beteg az éjszakát nyugodtan töltötte“. A közönség pedig tudja, hogy a beteg az éjszakát nem töltötte nyugodtan. Láza nem emelkedett, lélekzésének száma nem szaporodott, érverése gyenge. És az érvelése?

Mi ezuttal három csepp keserű orvosságot óhajtunk neki átnyújtani, nem is annyira a kormánynak, mint inkább a másik, drága és féltve féltett betegünknek, a magyar népnek, mely szintén lázzal és nyavalyákkal birkózik.

Tulajdonképpen egész mai válságunk három kérdésen fordul meg. Az első a hadsereg kérdése. Ezen a héten nem nagy örömünk telt abban, hogy a parlamentben szabadszájúan és rátartóan, bizonyos hamis elfogulatlansággal és üres nagyképűséggel beszéltek a mi drága kincsünkről, a magyar hadseregről. Akadtak képviselők, akik

ezuttal próbálták ki a hangjukat. Bátran beszélhettek, mivel a nemzeti hadsereg védte őket. Ugyanezek az urak a vörös rémuralom alatt sifonérokban bujkáltak s azóta nagyon hamar elfeledték, hogy mit köszönhetünk délceg és nagyszerű fiainknak, nem emlékeznek már sem a terrorfiuk rohamkésére és kézigránátjára, sem a román katonákra, kik részint telefonokat, részint aranyórákat rekviráltak nálunk. Aggódóan kell vigyáznunk a nemzeti hadsereg becsületére s jóhírére, ha zárt ajtók mellett kérelhetetlen szigorral meg is kell akadályozni a rendbontást és az egyénieskedést. De ez az ügy nem a külföldnek való káviár, nem a cseheknek, a románoknak, a szerbeknek és az osztrákoknak való csemege. Általában meglátszik egész parlamentünkön, sőt az egész közéletünkön is, hogy mindezideig nem álltunk a saját lábunkon, nem csináltunk önálló nemzeti és faji politikát, csak szónokoltunk olyan parlamentben, melynek nem volt hatóereje, mert a válságos pillanatban egy bécsi kézlegyintés azonnal elnémított mindent. Ezért még ma meg se tudjuk becsülni a saját

Szöveg

erőnk, a magyarság izmát, a hadsereget. Több fegyelmet várunk el a jövőben, több bölcseséget és önkritikát. Ne tépázzuk önmagunkat és ne vétsük össze hadseregünket az osztrák armádiával, mely ellen szavalni és hősködni tisztesség volt. Hála Isten, vége van már ennek az osztrák-magyar hazafiságnak, mely mindent bizonyos fölényes madártávlatból nézett, de ez alapján csak békatávlat volt, sőt a legtöbbször varangyos békatávlat.

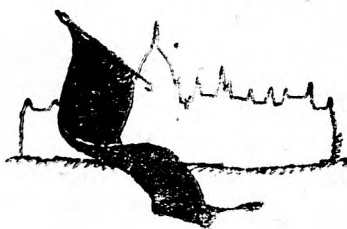
Második fontos kérdés a pénz, a valutánk sorsa. A háboru alatt sok mindenféle meglepetésben volt részünk és máról-holnapra láttuk, hogy alakul át az aranyakat érő papiros jancsibankókká. A mai pénzünknek nem tudjuk, hogy milyen keresztnevet adjunk, vajjon jancsibankóknak nevezhetjük-e még, vagy pistabankóknak, vagy palibankóknak. Vérző szívvvel látjuk, hogy valutánk egyelőre nem javul és a silány osztrák pénz is előtte baktat, holott ennek az államnak igazán nem áll rendelkezésére az a gazdagság és bőség, mely szerencsére a tulajdonunk, csak ügyesen és okosan ki kellene aknázni. Első kötelességeink közé tartozik, hogy minden erőfeszítéssel megjavítsuk a leromlott valutát és a gabonatermést, a gyümölcsöt, a bort, az itt élők verejtékét és munkáját ezekben a bankókba központosítsuk és lehetővé tegyük, hogy holnap vagy már ma, eredményes, alkotó munka induljon meg.

Harmadik és legidősebb, legidősebb kérdés a zsidó-kérdés. Senki, maguk a zsidók sem tagadják, hogy ez a kérdés csakugyan lé-

tezik és megoldásra vár. Mindenki érzi, hogy a zsidó-kérdés nem maradhat elintézetlenül, sem ez a feszült, ellenséges és kirobbanásra váró hangulat nem állandósulhat, mely ebben a pillanatban uralkodik, sem pedig az az igazságtalan és vérlázító helyzet, mely a béke utolsó éveiben volt, vagy a proletárdiktatura alatt. Egy híres antiszemita, aki egész életén keresztül a zsidó-kérdéssel foglalkozott s éveken át tanulmányozta a zsidóság elhelyezkedését, gazdasági, társadalmi szervezeteit a világ összes államaiban, az élete végén kijelentette, hogy zsidó-kérdés ugyan van, de, sajnos, megoldani, elintézni semmiképpen sem lehet. Mi nem vagyunk ennyire pesszimisták. Ítéletünket akképpen fogalmazhatjuk meg, hogy antiszemitizmusra szükség van, de az antiszemitáskodásba belepusztulunk. A magyarság életösztöne ágaskodott fel akkor, mikor a mult tapasztalatain okulva felvesette a zsidó-kérdést és intézményes biztosítékokat követelt, hogy maga is élhessen ebben az országban emberi életet. Ezeket az intézkedéseket az egész magyarság türelmetlenül várja a kormánytól. Maga a zsidóság pedig hozzájárulhat, hogy minél simábban és gyorsabban megoldódjon. Az, hogy zsidó-kérdés van, az ő büne. Azért van zsidó-kérdés, mert még mindig van ghejtó. Ezt a ghejtót pedig elsősorban a zsidóság tartotta fenn. Mikor a magyarság emancipálta a zsidókat, ők nem emancipálták magukat és elvetették a sárga foltot, sutba dobták a ghejtó láncait és az összes megszegyenítő, megkülönböztető je-

leket, de fenntartották azokat az intézményeket, melyek a ghetto erősségét jelentették. Nem siettek átvenni a kereszténység erkölceit. Vallást szegeztek ellene az állami többségnek. Ez, amint kiderült, reáuk nézve nem közönyös. Nem közönyös az, hogy egy nagy néptömeg kora gyermekiségétől fogva, hat éves kora óta milyen erkölcsben nevelkedik. Így történt, hogy míg azok, akik a keresztény erkölcsön nőttek fel, a lemondást tanulták, addig ők a harcot, az életben való feltétlen holdogulást, nem az akarat megbénítását, de az akarat edzését kapták etikai örökségbe, aminek természetesen azok vallották kárát, akik a lelkiségbe helyezték életük célját. Ezek az etikai különbségek gazdasági téren erősen kifejeződtek. Minden vallással szemben türelmesek vagyunk. De a magyar állam már a békében is felhördült annak halatára, hogy a rutének közé olyan pravoszláv bibliákat csempészték, melyeken az orosz cárnak, mint egyházfőnek arcképe ékeskedett, aki egyszemélyben az oroszok császára is volt. A zsidó vallás elsősorban faji és nemzeti vallás. Zionért sirnak a zsoltárai, egy távoli nemzeti ideál felé tekintenek a szemek. Ha tehát a zsidóság lelkében igazán magyarrá akar válni, szükséges, hogy belátásból, szeretetből minden állami vagy társadalmi kényszer nélkül vallja azokat az erkölcsi elveket is, melyeket a magyarság magáénak tart. Ez pillanatnyilag talán nem oldja meg a helyzetet, de több nemzedéken át, évtizedek múlva igenis majd megérettéti hatását.

Sok más kérdés van még ezenkívül a homloktérben, de ez a három, — úgy érezzük, — a legsürgősebb és a legnehezebb. Csalhatalan varázsirt nem tudunk adni, nem szeretjük a kuruúsló jelszókat. Ezt a három esepp keserű orvosságot azonban kötelességünknek tartottuk átnyújtani a nagybetegnek.

Pista bá' a nagyminiszter

— Vagy mi a fene. —

Meg kell nyitni történelmi arcképcsarnokunkat. Lehetetlen, hogy a magyar közönség ne ismerje meg azoknak az ábrázatát, akik a mai megnyirbált Magyarországon államférfiúi palástban járnak. Volt egy kabinet, melyet az angol történelem Cabal néven nevezett, miután a miniszterek kezdőbetűi ezt a szót adták. A mai Nagykabinet tagjai csupa óvatosságból mássalhangzóval kezdődő nevet viselnek, nehogy valami furesa kerüljön ki belőlük. Nagyszerű férfiak, és kevés kivétellel nivósülyedésükkel jelzik azt a mélységet, melybe Magyarország sülyedt. Ahol egy Nagyatádi és Sokorópátkai irányítója lehet a politikának, ahol a Patacsiak tényezők lehetnek, az az ország szubbalkáni mélységbe zuhan. Parasztpártok, még pedig erős és nagymultu parasztpártok a Balkánon tenyésztek. A szobranje és a szkupstina levegőjét ők telítették meg hagymaszag-

gal, azonban — és itt lettek különbek mint Magyarország — a paraszt nem irányított, csak erőt adott. Intellektuális értékű egyéniségeket emelt vezéri polcra, de maga megelégedett azzal, hogy mögötte katonáskodott. Nálunk rettentően elhatalmasodott a parasztdemagógia s ennek vezérképviselője, nagyatádi Szabó István valósággal sorsdöntő szerepet visz olyan időkben, amelyekben a legnagyobb egyéniségeknek kellene rajta tartani kezüket a kormányrúdon. Ez a nagyszabásu, erőszakos és nagyranőtt parasztember, aki már azt is elhiszi, hogy egyéni értékei vannak, holott csak a paraszttömeg értékeit forgatja, mely mögötte áll. Vajjon ki volna ő e tömegek nélkül, vajjon ki hallgatná végig segédjegyzői mondatait és berzenkedéseit?

Ma az a helyzet, hogy formálisan terrorizálja a minisztertanácsot és a parlamentet. Művelt és széles látókörű emberek hízelegnek neki, már nem szólítják Pista bá'-nak, mert megköveteli a kegyelmes urnak kijáró megszólítást, már elfeledkezett, hogy félszeg szerénységével valamikor szimpatikus volt, már nem emlékszik, hogy a folyosói zsidó ujságíró vicceket csinált vele és belőle. Már „tudományosan“ illeszti szemére a csiptetőt és a cvikkeres pincérről szóló pesti szállóigét oda módosította, hogy van cvikkeres paraszt. A cvikkeres parasztok cvikkerük prizmáján keresztül nézik a világ problémáit, azonban pillantásuk, fájdalom, nem terjed túl a falu határán, a paraszti ember érdekkörén. A paraszt önzése benne ölt politikai formát, a paraszterde-

ket tüzzel és vassal igyekeznek keresztülvinni még az országos érdek feláldozásával is. Pártjának valósággal zsarnoka, mindenki fél tőle, még Rubinek is, aki pedig összekalapálta volt a két parasztpártot. Igaz, hogy abban a hitben volt, hogy a nagy pártban ő lesz a vezér, a mindenható, azonban nem számolt azzal, hogy Pista bá' fajmagyar, ő meg valami szlovák, de feltétlenül szláv ivadék, akin a magyar még akkor is urrá lehet, ha akkora kulturális differenciák vannak közöttük, mint amely kettőjüket elválasztja.

Ennél a pontnál kezd nekem tetszeni ez a Pista bá'. A magyar faj uralkodói rátermettsége, guvernementális érzéke kifejezésre jut még a parancsban is. Jött szerényen, névtelenül. Nem lángész, nem művelt, de van ösztöne és rettentő paraszti fifikája, mely egy ezer éven keresztül élesedett ki. Dézsma és úrbéri szolgáltatás kijátszásában, később a finánc megcsúfolásában, az adó eltitkolásában, az urak lóvátételében köszörülődött beretva-finomra. Ezzel az ösztönével fenn tudta magát tartani a mult parlamentjében és ma, a félművelt Ifju Parlamentben, melynek sikerült magát Az Est szívébe dolgoznia, vezérszerepet vihet, mert nincs, aki ledöfje. Az ölmosbot lett az általános harci szerszám, ugyan hogy is használna ellene a kedvesen hosszú Pallavicini vivótóra, ha még annyi méreggel keni is be a hegyét? Pista bá' és a rektorok s a harangozók gárdája forradalmat jelent az Ifju Parlamentben. A magyarok mindig új harci taktikát hoztak. Pista bá'

is hozott, de megfordítva. A könnyű gépfegyver helyett füttykőst és csilagos bicskát alkalmaz (ez a szó fene mód tetszik nekik.) Hozzá kell alkalmazkodni másoknak, — pardon — mindenkinek ehhez a hadakozási rendszerhez és a liberálisoknak annyira kedves Ifju Parlament ez okból kezd hasonlítani a községi képviselőtestülethez. Eddig ugyanis csak a községi képviselőtestületek panaszkodtak tekintélytépázás miatt. A kispazda (magyarán paraszt) a lova, ökre, vetése mellett a „tekintélt” védelmezte legmakacsabban. Ha pedig már a „tekintélt” kérdésénél tartunk, meg lehet állapítani, hogy Pista bá' sikeresen védte meg mindig a maga tekintélyét és úgy látszik, vattával talpaltatta meg csizmáját. Az ő csizmája se nem kopog, se nem csikorog és patkó sincsen a sarkán. Olyan nesztelen könnyedséggel robog Pista bácsi ebben a csizmában, hogy a bécsi Burg hajdanvaló lakájai is megirigyelték volna. Olyan grandezzaival lép fel, hogy Sigray gróf remekbevasalt nadrágja összeráncolódott ijedtségében. És Pista bá' körmei veszedelmesen tiszták. A kést meg a villát szebben kezeli sokkal, mint Huszár Károly. Inge, gallérja glancos. Fehérebb, mint a zsidó ujságíróké. Fejlődik, határozottan fejlődik. Csak még azt szeretném megérni, hogy zsakettben lássam. Akkor elhinném, hogy igazi kispazda. Addig csak egyszerűen parasztember. Dózsa Gyuri nagy merszek és nagy programm hijján.

Valahogy ne tessék azt hinni, hogy haragszunk a kispazdapártra. Ellenkezőleg.

A kispazdapárt megfelel az ország foglalkozási viszonyainak. Jőjjön be sok paraszt, minél több, de ne vézérkedjenek. Ezt a szerepet engedjék át azoknak, akik valóban azok. Figyelmeztetjük őket, hogy nemcsak csordáskürt van a világon, hanem harci trombita is. Ezt kellene megszólaltatni a kispazdapártnak az Ifju Parlamentben, hogy le tudjuk mosni azt a sok szégyent, melyet ránk mázoltak Pista bá' forradalmi minisztértársai és a pesti zsidó rajongók, akik rajongtak Károlyiért, rajongtak Kun Bélaért és most — csak Az Estre és az Otthon-körre hivatkozom — rajonganak nagyatádi Szabó Istvánért is.

m. gy.

Bárczy milliós villaüzlete

A volt főpolgármester vissza akar kerülni a főváros élére. — Hogy cserélt gazdát a németvölgyi villa. — A hentesek 30.000 koronája. — Bárczy tündéerkerteket varázsol a Svábhegyre. — Ócska butorai is karriért csinálnak. — A kvarc-lámpák és a primadonna lába.

Bárczy István nehezen tud bele-törödni abba, hogy félretolták. Dícsősége zenitjén kisiklott alóla a főpolgármesteri trón s ma csak mint szürke demokrata képviselő reprezentálhatja a fővárost a Házban. Ott is csak akkor van rá szükség, ha városi ügyeket tárgyal a

Szundolat

Ház, egyébként foglalkozás híján Itália kék ege alatt, jó távol hűtlen fővárosától élvezzi a „feléje sugárzó osztatlan szeretetet“. Csak nemrégén jött haza famulusai közé Olaszországból, ahol két hónapot töltött, míg itthon tisztultak egy kicsit a viszonyok és a politikai klubokban már is arról suttognak, hogy *Bárczy* trónkövetelőnek lépett fel, mozgalmakat indítottak érdekében *Sipőcz Jenő* ellen s ma-holnap nyíltan hadbaszállnak ellene a községi választásokon. A kémek jelentése szerint a keresztény párt hátán keresztül akar *Bárczy* bevonulni a városházára, titkos hívei puhitgatják a keresztény vezéreket, hogy hívják vissza ezt a „nagy koncepcióju“ egyéniséget.

A kereszt alatt megjelenő *Bárczy* olyan váratlan meglepetés ma a politikai mezőkön, hogy legdühösebb zsidó hívei is megdöbbennek ettől a merész szaltómortálétól. A városházán pedig, mint a nyárfalevelek citeráznak már is ijedi emberek nyelvei a nagy Mufti közeledésének hírére, dühös bombák pattognak, hadakozás, fegyverzörgés hallatszik arra a hirre, hogy *Bárczy* visszajön.

Lássuk csak: lehetséges-e ez a feltámadás?

A dícsőséges mult

Bárczy „svungja“, amellyel a főváros kolosszusát magával ragadta, a nagyszerű előretörésben nem fedkezett meg olyan jelentős apróságokról sem, mint például a szerény magánérdek. *Bárczy* életrajzában megegyeznek az összes forrásmunkák abban, hogy kettőtört közéleti pályáját szegényen kezdte, néha szinte anyagi zavarokkal küzdött s fejedelmi alapokra fektetett életét mégis olyan ügyes kormányzással vezette, hogy az örvények fölött mindig élve siklott át. *Victorlái* ugyan nem maradtak hófehérek és tógáját hébe-hóba alaposan megecibálták, — azonban a

svung sohasem hagyta el és ő élt, él és élni akar továbbra is.

Diadalmas előnyomulása közben többször megkérdezték tőle a sajtóban, hogy nem érzi-e kellemetlenség a sikeres hirlapi támadásokat? ... Nem is válaszolt e nyílt kérdésekre, egyik foltot a másik után kapta lobogójára és közben zavartalanul robogott saját szobra felé, amelyet méltán el is várhatott volna szabadkőműves barátaitól.

Legutóbb, egészen váratlanul, a parlamenti vita hevében újból fölépték *Bárczy* multját a

németvölgyi villával

és ezzel végigvilágítottak a szakadékok fölött, amelyeken *Bárczy* áthaladt. Csak a Muzeumba kell elmenni bárkinék, hogy a támpéldányokat beszerezhesse *Bárczy* szepőre vonatkozólag, a régi és nemrég napisajtóból csupa le nem törölt szépséghiba ágaskodik felénk személyére vonatkozóan.

Annyiszor állt *Bárczy* a támadások tüzpontjában, hogy minden polgár elvárta volna tőle, hogy legalább egyszer felvilágosítást adjon és megnyugtassa a kedélyeket, amelyek hosszan eltűnődtek például eme nevezetes villa sorsán, mely ott áll ma is a németvölgyi-ut 49 alatt. A parlament nyílt ülésén *Barla-Szabó József dr.* bátorkodott erre emlékeztetni. *Pető Sándor* akkor közbekiáltotta, — valószínűleg kényelmi szempontból — hogy hozza el *Barla-Szabó* a lapokat a Ház elé. *Szabó dr.* ma megtette ezt a szivességet *Petőnek* és a nemzetgyűlés előtt is megkérdezte, hogy az alábbi ügyek etikailag összeegyeztethetők-e a főpolgármesteri méltósággal s azzal a nagy koturnussal, amelyen *Bárczy* jár? ...

Mert a németvölgyi-uti villa eladása nem minden pikantéria nélkül történt. A villa *Vesztróczy Jenő* földbirtokosé volt — kötött tulajdonjoggal. *Vesztróczy* a villát nem

Szondolat

adhatta el, csak 40 éves korában. Bárczy István azonban a villa elővételi jogát megszerezte Vesztróczytól és ezt a jogát be akarta kebelezetni az ingatlanra. A telekkönyvi bíróság azonban ezt a bekebelezést elutasította. Ez azt jelentette, hogy Bárczynak semmi jussa sincs a villához. Ő azonban ezt a nemlétező jusst eladta Marics Jenőnek — a hirlapi közlemények szerint másfélmillióért, amit Bárczy nem tartott szükségesnek megcáfolni, — a valószínűségben ötszáz ezer koronáért. Ezt az aktákból állapította meg Barla-Szabó nemzetgyűlési tag, akinek alkalma volt az ügyészségén betekinteni az ügy irataiba.

A hentések

A Hentesek Ipartestülete még 1915 december 14-én nemes elhatározással 30.000 koronát ajánlott fel a hadbavonultak alapja javára. Ez még akkor nagy pénz volt. Az összeget Bittner János elnök adta át Bárczy Istvánnak. Az ipartestületben három év múlva valaki piszkálni kezdte a kasszát, rovincsolást rendeltek el és akkor nem találták a 30.000 koronát. Mikor az elnököt kérdőre vonták, az kihuzott zsebéből három darab magannyugtát, hogy tőle a pénzt átvette Bárczy István. Erre az ujságok szellőztetni kezdték a dolgot, hogy mégsem járja: harmincezer koronát magannyugtával nem lehet elintézni. Három napig méla csend volt, Bárczy egy szót sem szólt, hanem harmadnap megjelent a Pesti Hirlap 1918 június 19-iki számában egy közlemény, amelynek keretében a Népjóléti Központ elhelyezett három darab tizezer koronásról egy nyugtát, hogy a pénzt ő átvette.

Kinél hevert a pénz három évig — rejtély.

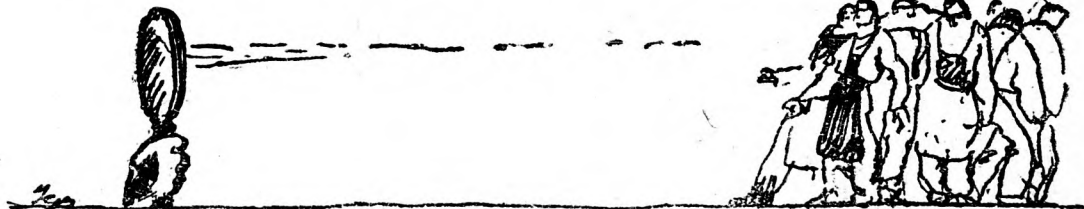
Villák, ha megszépülnek

Senki nem szerette úgy a villákat, mint Bárczy István. S mert azt akarta, hogy amihez hozzá ér, az paradicsommá szépüljön — fanatikus hévvel vásárolta össze varázslásaihoz a legelhagyatottabb helyeken is a roskadozó kéjlakocskákat. Nagy előszeretettel vetette rá magát a Svábhegy és a Gellérthegy sötét és félreeső pontjaira, ahol középkori züllöttségben omladozott egy-egy villa, se út hozzá, se villanya, se csatornája és — potomon vette meg a boldog tulajdonostól. A tinta még meg sem száradt a telekkönyvben, mikor az ázsiai vidéken megjelentek az építőmesterek, mérnökök, kertészek, csövezetők és villanyszerelők, fővárosunk rohamosan emelkedni kezdett, havonta szaporodtak a tündéri villák és mindenki földig borult Bárczy zsenialitása előtt.

A butorok utra kelnek

Volt Bárczynak egy — többek között — igen jó barátja, akinek milliókat érő antik butorai voltak. A jó barátnak a Fehérvári-uton állt egy kis rozoga háza, amely a szakértők véleménye szerint abban az időben huszonötezer koronával busásan megvolt fizetve. A fővárosnak egyszerre égető szüksége lett a házra és lekötötte évi 60.000 korona bérért. Egnek állt mindenkinek a hajaszála ennek a bérösszegnek a hirtől, a lapok az eget dőngették dühökben — mindhiába.

Történt azután, hogy a jó barát meghalt s a milliós antiagyűjtemény a Kinizsi-utcában önkéntes

árverésen eladásra került. Csinos összegeket fizettek itt ki s a jó-márkás antik butorok közt eladták, mint a gyűjtemény integráns darabjait, a Bárczy ócska asztalait is s a tanúsító jegyzőkönyvek szerint az árakat készpénzben ő meg is kapta. Tapintatlan emberek akkor élénken érdeklődtek a lapok hasábjain. De Bárczy nem reagált. Mi-nek is?...

Zavarba hozni egy bankot

nem illik, még ha az ember főpolgármester is. Mert ha Bárczynak kölcsönre volt szüksége, miért fordult pont a Magyar Bankhoz? Ez a kitünő pénzügyész ugyanis abba a szerencsés helyzetbe került, hogy a fővárossal egy nagy üzletet bonyolíthatott le. A lebonyolítás előtt egy héttel ugyanannál az intézetnél Bárczy István 300.000 korona bankkölcsönt vett föl. Senki sem állítja azt, hogy itt a bankot a kecségető eredmények indították arra, hogy a lebonyolítás előtt egy héttel megerősítés nélkül tudott 300.000 koronát Bárczy rendelkezésére bocsátani. De meggondolatlanság egy főpolgármestertől egy bankot ilyen tekintélyes kölcsönkéréssel kitüntetni, mikor az véletlenül éppen a küszöbön álló fővárosi üzlet lebonyolítására összpontosítja minden — figyelmét. Bárczy itt igazán nem figyelt a nőánszokra..

Milyen másképp kezelte például a

híres kvarc-lámpákat!

E zseniális találmány tudvalevőleg a németeké volt s először tisztán szépségápolásra használták. Később kipróbálták gyógyításokra is és a jó németek rájöttek, hogy a gümőkóros sebeket gyönyörűen gyógyítja. A kvarclámpák azonban kitűnően beváltak az 1914-iki téli hadjárat alatt is, amikor először alkalmazták a fagyott testrészek gyógyítására. A legendás lámpák száz- meg százezer katonának adták vissza egészségét. Hirük és értékük egyszerre felszökött, úgy hogy kiviteli

engedélyt csak a porosz hadügyminiszter adhatott reájuk. Budapestre Bárczy István — minden szép láb felfedezője — hozatott belőlük tíz darabot. Hetet a kórházak kaptak, hármat pedig tartalékba helyeztek, hogyha egyik-másik elromlik, legyen kéznél még egy pár. Egy lámpa ára 15.000 korona volt.

Ezt a három tartaléklámpát — eddigi hírlapi cikkek szerint, amelyeket Bárczy nem tartott szükségesnek megcáfolni — így osztotta fel:

egyét kapott A. nevű mátyásföldi jó barátja;

egyét privátkezelésre egy lipótköruti lakásba küldtetett;

és a harmadikat a Nemzeti Színház egy kiválóan egészséges és nagyon szép művésznője kapta meg — szépségápolásra.

Bárczy azért a gyöngéd részrehajlásáért csúnyán kikapott a sajtótól. A művésznő szépsége sok szívet megrengtetett és márványsimasága gyönyörrel tölthette el a szép lelkeket, — de ugyanakkor a katonák számai sajgó fagyásokkal nyöszörögtek a kórházakban. És törvény volt azok ellen, akik vétének a hadviselés érdekei ellen. De Bárczynak fontosabb volt az, hogy a művésznő lábán a bőr rózsaszínű legyen, mint hogy katonáink marsolni tudjanak a galíciai sártengerben.

*

Ezekután paloták, villák, kvarclámpásos istennők és Pető Sándor: hirdessétek meggyőződéssel az ő szeplőtlen nagyságát és beszéljetekek azzal a keresztény párttal, hogy ne komédiázzon.

Külföldi cikk P. Bangháról

Das Neue Reich, Eberle doktor híres hetilapja legutóbbi számában hosszasan foglalkozik P. Bangha egyéniségével és működésével, az-

után intervjú közöl a magyar kereszténység ünnepelt előharcosától. A feltűnést keltő nyilatkozatot, mely sok tanulságot tartalmaz olvasóközönségünk számára is, örömmel tesszük át a *Gondolat* hasábjaira.

P. Bangha S. J.:
Magyarország megújulásáról

P. Bangha Magyarország legismertebb személyiségei közé tartozik. A neve fogalom úgy hívei előtt, mint — talán még inkább — ellenségei előtt. Kevesen vannak Magyarországon, akik a keresztény-ügy körül olyan érdemeket szereztek, mint ő. Mint ünnepelt szónok, évek óta utazik szerte az országban, hogy az alvó kereszténységet halálhozó álmából fölrázza. Nincs város Magyarországon, talán falu sincs, melyben ne figyeltek volna már szavára ezren és ezren.

Hasonló munkásságot fejt ki, mint író is. Számos dolgozaton kívül az ő tollából kerültek ki „A XX. század Krisztus-problémája” és a „Jellemrajzok” című művek, melyek Hammerstein hasonló szellemű munkáinak messze fölötte állanak; ezeken kívül számos munka és röpirat szerzője. A magyarországi kereszténység történelmében minden időkre döntő jelentőségű sajtótevékenysége is, amely nélkül Magyarországon nem volna keresztény sajtóvállalkozás, csak egy

erőtlen keresztény lap és egy gyökerében veszélyeztetett keresztény irányzat volna ma is. Ha a keresztény sajtónak manapság súlya van Magyarországon, az mindenekelőtt P. Bangha érdeme. Ő a magyar P. Kolb. Ha valakinek jussa van rá, hogy a magyarság keresztény ébredéséről a nyilvánosság előtt nyilatkozzék, akkor P. Bangha az. Ezért kerestük fel őt. Véleményét kérdezve a magyarországi keresztény ébredésről, következő választ adta:

1. Beszélhetünk-e Magyarországon keresztény megújulásról?

— Bizonyos fokig csakugyan megállapítható a keresztény megújulás. Mindenesetre inkább negatív értelemben, amennyiben a keresztény társadalom ezideig közönyt körei is felismerték, hová vezetett bennünket az elkereszténytelenedés és milyen veszedelmeket rejt magában az eddig figyelmen kívül hagyott zsidókérdés. A keresztény öntudat hatalmas emelkedése és nem utolsó sorban a keresztény sajtó térfoglalása mindenesetre örvendetes bizonyítékai a keresztény ébredésnek.

2. Mik a feltételei egy valószínű keresztény föllendülésnek?

— Fájdalom, nem titkolhatjuk el, hogy a keresztény föllendülés sem nem elég általános, sem nem elég mélyreható. Hogy nem eléggé általános, erre bizonyítékot szolgáltat egymagában az a körülmény is, hogy még mindig sokan vannak olyan keresztények, akik még ma is kényelmes közönyösségben tessednek, semmiben részt nem vesznek és még ma is a zsidó sajtó szellemi táplálékával élnek, tehát még ma is a zsidók által vezetetik magukat szellemileg, kocsijuk elé fogatják magukat. A keresztény föllendülés azonkívül nem hat eléggé a mélyre: sokkal inkább jel-szavakban és külsőségekben nyilvánul meg, mint őszinte érületi átalakulásban. Kereszténynek lenni

ugyanis többet jelent, mint hogy kereszténynek nevezze magát valaki; kereszténység több, mint antikommunizmus, több, mint faji öntudat és rendszeret; a kereszténység hit az emberiség természetfölötti rendeltetésében, evangélium és az evangélium szerint való élet. Kereszténység Krisztus és templom nélkül elképzelhetetlen s mégis: ma-napság is mennyi mellét verő álkeresztény vesz bennünket körül, aki Krisztusról és templomról, igazi vallásos életről és a krisztusi parancsok teljesítéséről semmit sem akar tudni. Ezek a legközelebbi alkalommal, az első rohamra el fogják hagyni zászlójukat, ezek Krisztus nevére csak gyalázatot és szégyent fognak hozni, ha nem sikerül őket minél előbb a kereszténység igazi szellemébe átvezetni. Hogy erre a keresztény sajtó egyik legfontosabb sarkaló eszköz, az nem szorul hosszabb magyarázatra. Ezért a keresztény ébredés minden barátja használja fel erőit a keresztény sajtó terjesztésére és erősítésére.

3. Tartós lesz-e a keresztény irányzat?

— Remélem: igen. Ellenségeink új harcokat és megszámlálhatatlan nehézségeket fognak okozni, de megfélemlíteni és visszaszorítani nem tudnak többé bennünket: túlsokat tanultunk ehhez a közel-múltban.

Palotaforradalom a Sósfürdőben

A pesti középosztály aligha fog az ideai nyáron messze vándorolni a fővárostól. Itt fogunk elolvasni a forró aszfalton s boldogan fogunk elnyulni a fűben, ha sikerül kivánszorogni valamelyik ligetbe vagy

fel a budai hegyekre. A vidékről azonban ne is álmódjunk, a drágaság sötét őserdeje rémitgeti az embert, ha szétnéz az üdülőhelyeken. Szabadon garázdálkodik a fürdő- és nyaraló-paradicsomokon a mili-máritól kezdve a szállodásig mindenki.

Ez az őserdő azonban ijesztően terjed, közeledik a főváros felé. Megdöbbenve halljuk, hogy a Hűvösvölgyben pinkát szednek azoktól, akik le akarnak heveredni a zöld fűre. A penziók pedig egyik napról a másikra emelik az árakat, 180—200—220 koronára naponként. Jellemző, hogy egyik hirdetési iroda „desztillált levegőt” ígér a Svábhegyen — ingyen. A napi koszt csekély kétszáz koronába kerül itt s ráadásul szintén ingyen kapja a közönség a „kerthelyiségből” a legszébb kilátást a fényben uszó fővárosra.

Aki tehát tönkre akar menni, az ne erőltesse meg magát egy balatoni nyaralás erejéig, csak vándoroljon ki a szomszédos zöldbe és ősszel mezitláb jöhet haza pesti odujába. Van ugyan Pesten egy Árvizsgáló Bizottság, amelynek kötelessége kegyetlenül lecsapni a duhaj árdragitókra, de e bizottságban vagy diplomaták, vagy lírai költők ülnek. Intézkedéseik annyira gyöngédek, hogy felőlük csöndesen kivégezhetik a zöldbe menekült és agyonstrapált pesti lateinert.

Mint Zrínyi kirohanását, úgy emlegették a múlt héten a Sósfürdő vendégeinek határozott fellépését. A szorongatott üdülők nem bírták tovább a műintézet határtalan erőszakosságát, amit az étlapon és a

Szondolat

számlákon követett el és tömegbe verődve villamosra ültek, fölvonultak az Arvizsgáló Bizottság Veres Pálné-utcai épülete elé és hangos tüntetést rendeztek a gyilkos áremelések ellen.

A Sósfürdő és Szanatórium r.-t. tudvalevően a Magyar Város- és Községfejlesztő R.-T. alapítása. Ez a „fejlesztő” öt-hat nagybank dédelgetett gyermeke. A nagy pénzpolip itt ül tehát tetszetős pesti palotáiban, ártatlan aranybetűs cégtáblái mögött s odakint a sósfürdői étlapon és számlákon nyújtja ki mérges csápjait a szerencsétlen áldozatok felé.

A fürdőben június elsejéig csend volt, akkor egyszerre behozták a penzió-rendszert. Ez azt jelentette, hogy a napiárakat személyenként 260 koronára emelték, amiben nincs benne sem a kiszolgálás, sem a szoba ára. Kétszázhatvan koronát fizetnek azok, akik hizni akarnak, kétszázat az egyszerűbb igényűek és száznegyvenet az igénytelenek. Jár pedig ezért:

A 140 koronás koszt, mely áll: reggeli, ebéd, vacsorából; ebédre 3 tál étel, vacsorára 1 tál étel.

A 200 koronás koszt ugyanabból áll, csak dusabb vacsora jár hozzá, amennyiben 60 koronáért még egy kis előételt és gyümölcsöt is adnak.

Végül a 260 koronás koszt: a háromszori étkezésen kívül még juttatnak a vendégnek egy kis tizórait és uzsonnát. Tehát a tizórai is 60 koronába s az uzsonna is 60 koronába esik. Fürdődíjat külön kell fizetni.

Június elsejéig nem így volt mindez, hanem „tisztességes árak”

mellett mentek tönkre a vendégek. Tizenkét nap alatt azonban anynyira nőtt az elégedetlenség, hogy nyílt szervezkedést tett szükségessé, melynek eredményeképpen ostrom alá vették Degré Miklós Arvizsgáló Bizottságát: csináljon a Sósfürdővel valamit, mert a jó levegő ellenére valamennyien elsorvadnak a dühtől.

A szolgálatkész és igazságos Bizottság erre — azt hihetné valami jámbor — szigoruan közbelépett. A bizottság ellenkezőleg — áttette az ügyet a Sósfürdő igazgatóságához és finom hangu jegyzéket küldött, melyben udvariasan kéri, hogy azonnal küldje be étlapjait. Tekintve a rossz postai közlekedést, az inkriminált étlapok őszre talán be is érkeznek a Bizottsághoz. Azután felhívta a fürdőt és figyelmeztette, hogy az árakat szorítsa le a piaci áraknak megfelelően. Ha mindez nem történik meg, kilátásba helyezték a kihágási eljárás megindítását.

A vendégek küldöttsége elhülve vette tudomásul az emberséges intézkedéseket s a Sósfürdő áldozatai azóta nagyon barátságos jelzőkkel fűszerezve, naponkint sűrűn emlegetik a Bizottság nevét.

És így fejleszt várost és községet egy „fajmagyar” r.-t.

Hogyan gyászol Budapest?

— Levél a szerkesztőhöz. —

A rettenetes béke mély gyászba borította az országot. Nagyjaink a parlamentben, gyűléseken, plakáton és újságcikkekben hívták fel a népet a tragikus események fontosságára, amelyekből szerintük a magyar nemzet minden bizonytalanságot merít majd és vissza fogja állítani a birodalmat régi fényében és nagyságában.

Valószínűleg a tompa fájdalom vette el az én tiszta látásomat is, amikor e mérhetetlen gyásszal éppen homlokegyenest ellenkező jelenségeket észlelek szeretett fővárosunk életében. Zavart vagyok, vagy játékot űznek velem az istenek és csalóka, rózsaszínű fátylat bocsájtottak szemeim elé, mikor a pesti utcán járok. Füleim is csalhatnak, mert egyáltalán nem hallom a nemzet szívdobogását, sem a gyászdobok pergését, hanem csintalan zenék ütik meg a füleimet s tegnap be akart kísérsni egy rendőr, mint bolondot, mikor megálltam Tinódi Lantos Sebestyén szobra előtt és ott a „Bujdosó versek“ című dalaimból akartam egyet-kettőt elszavalni a tömegnek. Azt mondta nekem, hogy

zavarom a közcsendet, a közrendet, a forgalmat, előadási engedélyem sincs és különben is nem engedheti meg, hogy a hazafiságot ki-sajátíthassam.

Ezt az egyéni incidenst nem tekintve, máskülönben is egész különös tünetekre jöttem rá. Ha jól emlékszem: igen magasállású egyén, amilyen Magyarországon csak egy van, nyíltan figyelmeztette a honleányokat, hogy ne nagyon táncoljanak e szomorú napokban. Igaz, a leányok erre replikáztak, hogy a háború alatt sem táncoltak, a fiúk a frontokon voltak, nem szórakozhattak itthon senkivel sem, unatkoztak, vénültek, megcsúnyultak, — míg odakint a frontokon a fiúk egész jól mulattak. Hogy lehet hát tőlük olyan kegyetlenséget követelni, hogy ne táncoljanak, mikor béke van?...

És ropják a táncot, dühösebben, mint valaha.

A tánciskolák termei fényesek és lent az utcán irigy tömeg bámulja az ifjúságot, amelyre állítólag egy szebb jövő vár.

Arra is emlékszem, hogy a főkapitány megígérte az utcai nők rendszabályozását. Állítólag családos apákat is magukhoz ragadtak e szirének s a legnagyobb bajok származtak otthon, pofonok s mi egymás. Akkor is megjelent Az Estben egy leányenunciáció. Kö-

zölték a lányok, hogy több az aszfaltbetyár, mint az utcai nő. Tesék megrendszabályozni az aszfaltbetyárokat is.

Azóta az ántánt a tragikus békével komoly kísérletet tett, hogy kirántsa a magyar nemzetet az erkölcsi posványból, de ha érzékeimben bizhatom: ez irányban a főkapitány ur megelégedett egy felhívással, amellyel megígérte az utcai erkölcsök megszabolását, de aztán a többit a nagyharangra bizta. Csodálkozom igazán, hogy nagyjaink komolyan veszik az ántántot. Kiragasztatnak olyan proklamációkat, hogy ha megáll előttük valaki, könnyelábbad a szeme. De ugyanakkor ott állnak és nyüzsögnek előtte, alatta a nők százai is, akik ma is épp úgy inzultálják a megindult polgárokat, mint a béke szebb napjaiban.

Hát a jó nép?... Megszaporodtak Pesten a falusi liliomos asszonyok, akik éjjel kettőig kóborognak az utcákon és árulják a szegfűt, liliomot, epret és cseresznyét. Hogy Budapest ilyen erősen gyászol, abból ők is hasznot húznak, egy-egy rongy virágért 30—40 koronát is kérnek éjfél felé a mulatók előtt. Nem tudom: vigasztalásnak vegyem-e ezeket a jelenségeket, vagy sirjak fölöttük?

Budapest, 1920.

Koncz Jani levelei

I.

Tóth János — művészhegedű-építő mester — külföldi megrendeléseinek igazolására Koncz Jani, kiváló hegedűművészünk leveleinek közlését kéri. Az érdekes leveleket, melyek csakugyan nagy sikert jelentenek Tóth mester szempontjából is, szívesen bocsátjuk a nyilvánosság elé.

Kedves Barátom! Örömmel hozom tudomásodra, hogy az olaszországi hangversenyeimen az általad készített hegedűm óriási feltűnést keltett. Három hegedűre van megrendelés és pedig — két hegedű darabonként 15.000 frank és egy hegedű 25.000 lira. Ezek az urak levélileg fognak veled érintkezni. Mi kitűnően érezzük magunkat és erősen dolgozunk. Sokszor üdvözlő hived G. Koncz. Cim: Firenze, Hotel Parlamentá, Giovanni Koncz. 920. IV. 28.

II.

Kedves János! Örömmel hozom tudomásodra, hogy a legteljesebb győzelmet arattam. A kritikák fényesek. Vecseyt egyhangulag erősen leszoritottam, ugy a közönség — mint a kritika ezt a véleményt tartja. A jövő szezonra ajánlatom van hatvan hangverseny Olaszország — és husz — hangverseny Spanyolország. — Tárgyalás Svájjal. Tegnap játszottam Mocki-nak — a híres délamerikai színháztulajdonosnak. Nagyszerű sikerem volt és nagyon megszeretett. Feleségem holnap énekel. Énekesnő nincs. Gyuri nagy feltűnést keltett. Azt hisszük, hogy mint karmester is nagy szerződés vár reá. Megfeszített erővel dolgozunk. A hegedű 42-es bámulatos feltűnést keltett. Az olaszok nagy ellenszenvvel fogadták eleinte, de hangverseny közben már jöttek a hegedűt bámulni. Ezt öröm volt nézni. En 15000 franc árat mondtam. A második hangversenyemen a 42-es hegedűmért egy olasz hegedűművész ígért 25000 lirát. Akkor legyen neki hegedűje, amikor a 42-est megkapja. Ez a hegedű már csak nekem fog sikert hozni és nem másnak. Ölel, Hotel Parlamentá, 920. IV. 28. Koncz.

Finom zongorák

óriási választékban.

STERNBERG

zongoratermel

BUDAPESZ, Rákóczi-
ut 60. (Saját palotájában.)

**Bel- és külföldi illatszer,
pipere, háztartási, gaz-
dasági és fényképészeti
cikkek állandóan raktáron.**

Postán is szállít utánvétellel!

RADÓ

„Madonna“
DROGÉRIA

Budapest, VII., Thököly-ut 7. sz.

RÉZGÁLIC

legprimább, sötétkék kristályos
1 kg. K 43.—, RAFFIA K 78.—,
Vörösréz VERMOREL r. per-
metező K 2150.—, továbbá vörösrézből készült
Mosóüstök, pálinkafőzőüstök nagy válasz-
tékban, raktárról azonnal kaphatók.

Szentágh Pál ézerügyár, Budapest, IX.,
Üllői-ut 19. Tel. Józsa. 99-44.

NE FOGADJON EL MÁST, CSAK

1000-JÓ

védjegyű csomagolt

FÜSZEREKET

mert ezek valódi-
sága elismert.

Minden jobb üzletben kapható.

Brilliánst,

gyöngyöt, aranyat, platinát és
ezüstöt horribilis áron vesznek

Telefon
József
52-64.

Singer Testvérek

VII., Rottenbiller-utca 24.

BÉRAUTÓK

Cimre
figyelni!

nyitott, csukott, elegáns kocsik
külföldre, vidékre és a városban
bármely időben kaphatók a

Király Automobil R.-T.-nél

Budapest, VII., Király-utca 11.

TELEFON: József 124-01, 124-02, 124-03.

Modern Irodaberen- dezési Vállalat

HIRSCH ÉS TÁRSA

Budapest, V., Alkotmány-u. 19.

**Pénzszekrények! Tűzmentes
okmányszekrények!**

BALATON-LELLE

Szálloda és Penzió

Kellemes magas park a tó part-
ján. Csónakpark. Lawn-Tennis.
Telefon. — Bérlet: FÖRSTER
KONRAD, Budapest, III. ker.,
□ Zsigmond-utca 50. szám. □

Poloska- és molyirtást

garanciával végez

FISCHER VACUUM R. T.

VII., Deb-utca 60. (Saját ház.)

TELEFON: József 10-72 és
József 60-88.

A Szentágh Szemináriumban

biztos sikerrel készülhet az ügyvédi, pénzügyi,
fogalmazói, tanári, pedagógiai, államháztartásközi,
valamint az összes jogi alapszakokra és szigorla-
tokra. Jegyzetkölcsönzés. Rekapitulálás. Érteke-
zés délután 9-1 óráig és délután 3-4 óráig. Díjtalan
felvilágosítás. Budapest, IV., Váci-utca 51.